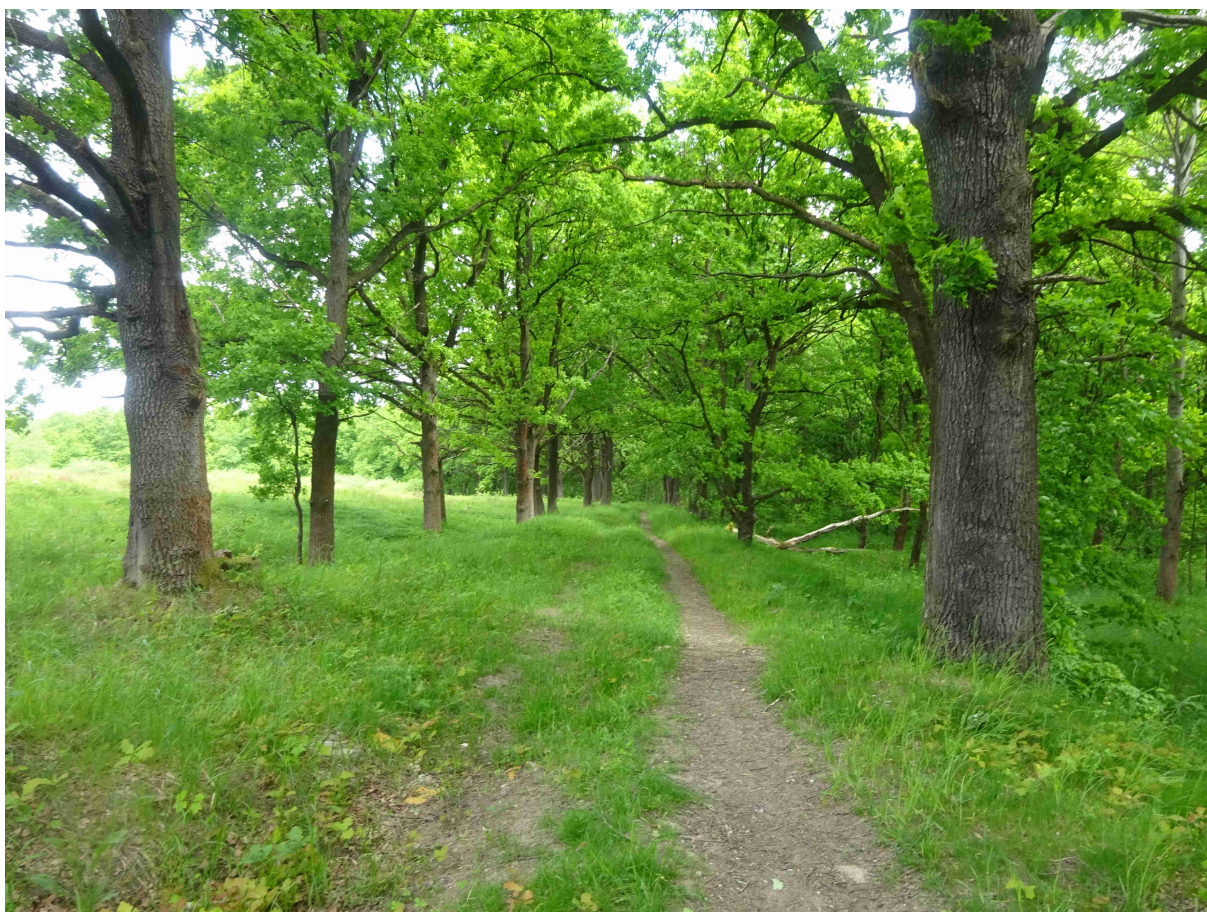


**JIŽNÍ ČÁST
EVL A PR VRBENSKÉ RYBNÍKY**

**Inventarizační průzkum
Hmyz kromě brouků**



JIŽNÍ ČÁST EVL A PR VRBENSKÉ RYBNÍKY

Inventarizační průzkum Hmyz kromě brouků

Zadavatel:

Jihočeský kraj, krajský úřad, Odbor ŽP, zemědělství a lesnictví,
U Zimního stadionu 1952/2, 370 76 České Budějovice
Zpracováno na základě objednávky č. 298/2025 ze dne 4.3.2025

Zpracovatel:

EIA SERVIS s.r.o., U Malše 20, 370 01 České Budějovice



Odpovědný zástupce zpracovatele:

Mgr. Radomír Mužík, jednatel společnosti

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Radmír' followed by a stylized flourish.

Zpracoval:

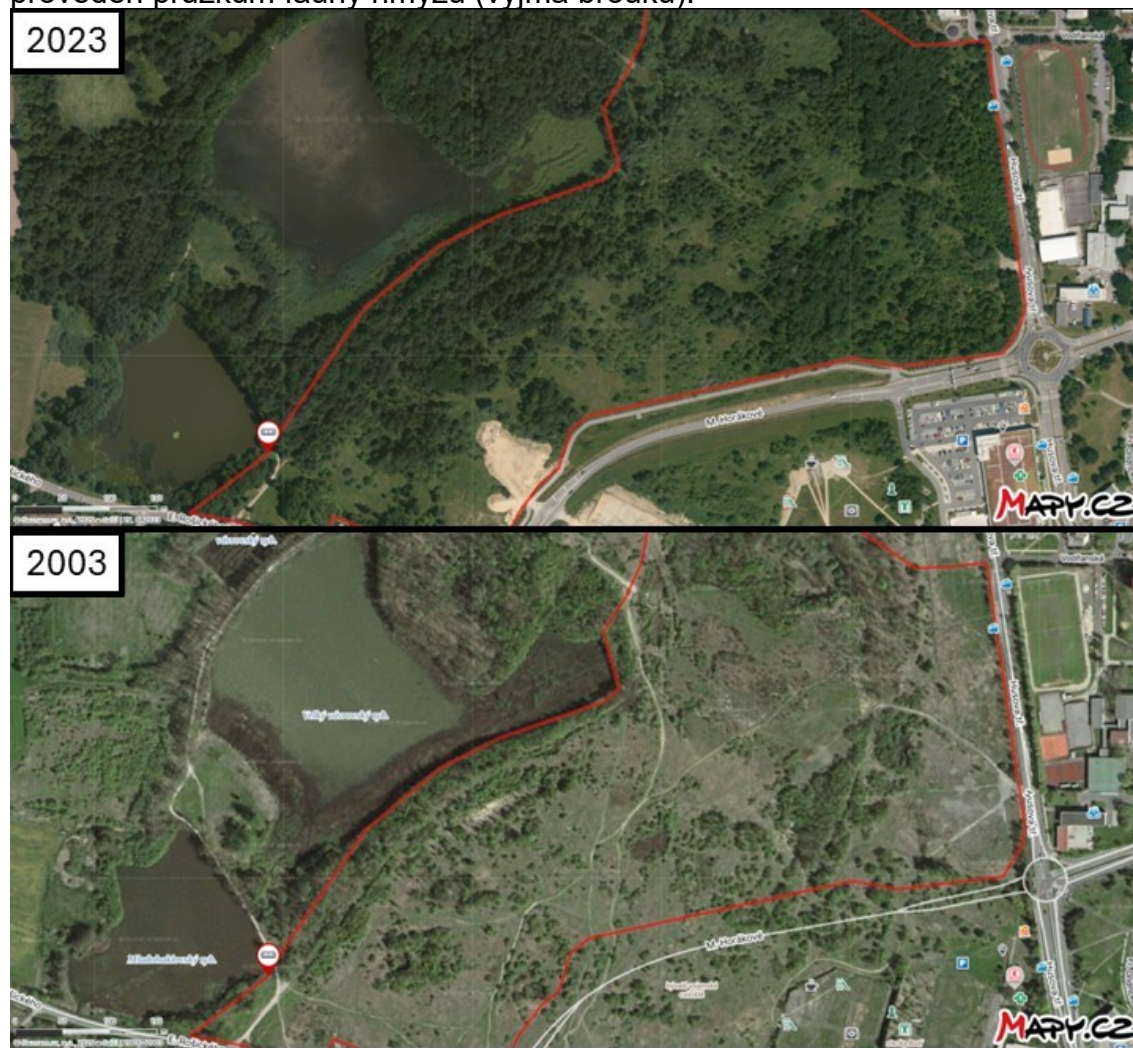
Mgr. Petr Kozel, České Budějovice

Obsah

	strana
1. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA.....	4
2. METODIKA	5
3. VÝSLEDKY	6
4. KOMENTÁŘE K NALEZENÝM BIOLOGICKY HODNOTNÝM DRUHŮM.....	12
5. NÁVRH OPATŘENÍ	14
6. POUŽITÁ LITERATURA	16

1. Obecná charakteristika

Studované území náleží do mírně teplé oblasti v Českobudějovickém bioregionu. Překrývá se s přírodní rezervací (PR) Vrbenské rybníky, Evropsky významnou lokalitou (EVL) Vrbenské rybníky a Ptačí oblastí Českobudějovické rybníky. Předmětem ochrany v PR a EVL Vrbenské rybníky jsou mimo jiné rozsáhlé komplexy vodních, mokřadních, lučních a lesních ekosystémů. Studované území se vyznačuje výskytem podobných biotopů, tudíž lze očekávat jeho vysokou biologickou hodnotu. Zájmovou plochu pokrývají především podmáčená či mezofilní otevřená stanoviště s roztroušenými porosty dřevin (hlavně vrb a topolů). Místy se nachází souvislejší lesní porost, který je tvořen topoly, vrbami, ale i duby či břízami. Součástí území je také uměle vybudovaná tůňka. Velká část byla recentně plošně vykácená a povrch půdy byl rozrušen pojezdem těžké techniky. Na místě byly ponechány výstavky mladších stromů (duby, borovice). Na základě srovnání satelitních snímků z roku 2003 a 2023 pořízených nad studovaným územím lze konstatovat, že otevřené porosty ustupují keřovému a stromovému patru (Obr. 1). Na celé ploše studovaného území byl proveden průzkum fauny hmyzu (vyjma brouků).



Obr. 1: Srovnání satelitních snímků z roku 2003 a 2023 pořízených nad studovaným územím.
Zdroj: mapy.cz.

2. Metodika

Složení společenstev hmyzu bylo zjišťováno jednak rešerší dostupných informačních zdrojů a také individuálním terénním průzkumem.

Rešerše dostupných zdrojů

Nálezová data pro bezobratlé byla shromažďována pomocí Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP). Z databáze byly extrahovány informace o hmyzu uvedených na Červeném seznamu (ČS) a zvláště chráněných druzích (ZCHD) ze studované oblasti od 1.1. 2010 do 20.3. 2025. Další záznamy byly získány na základě konzultací s experty na různé skupiny hmyzu, kteří na daném území získávali od roku 2010 do současnosti nálezová data. Výsledky rešerše jsou komentovány v kapitole 3. V rámci monitoringu PR a EVL Vrbenské rybníky byl zpracován inventarizační průzkum páchníka (Sixta 2013). Kromě detailnímu zmapování páchníka hnědého zpráva obsahuje údaje také k dalším skupinám hmyzu. Jedná se však o okrajový průzkum.

Terénní průzkum

Průzkum byl zaměřen především na hlavní indikační skupiny hmyzu: vážky (Odonata), rovnokřídle (Orthoptera), polokřídle (Hemiptera), blanokřídle (Hymenoptera) a motýly (Lepidoptera). Ostatní skupiny hmyzu byly zaznamenávány náhodně.

Průzkum na lokalitě probíhal pomocí standardních entomologických metod – smýkání bylinné, keřové a stromové vegetace, prosev detritu z dutin a padanky, sklepávání větví, sběr pod kůrou stromů, pod kameny, a na dalších potenciálně vhodných místech. Jednou proběhl monitoring při večerních a nočních hodinách, při kterých byl hmyz vyhledáván vizuálně na kmenech stromů pomocí svítilny. Individuální sběr byl doplněn dalšími metodami odchytu cílenými na určité skupiny hmyzu. Bylo instalováno pět zemních pastí (Obr. 2) pro odchyt epigeického hmyzu a dvě nárazové pasti (Obr. 2) pro odchyt létavého hmyzu. Monopropylenglykol byl použit jako fixační činidlo. Pasti byly exponovány po celou dobu průzkumu. Lov vodního hmyzu z tůní a mokřin proběhl cedníkováním. Sběr probíhal během vegetační sezóny v roce 2025. Lokalita byla navštívena osmkrát v termínech 21.4., 2.5., 30.5., 6.6., 19.6., 21.6. a 31.7. a 12.8. 2025.

Snadno identifikovatelné taxony byly identifikovány přímo na místě. Některé nálezy motýlů byly identifikovány později dle pořízených fotografií. Obtížně určitelné druhy hmyzu byly sbírány a identifikovány v laboratoři pomocí určovacích klíčů a dostupné literatury. Identifikace byla cílená do úrovně druhu, u velmi obtížně determinovatelných skupin do úrovně rodů či čeledí. Data byla shrnuta v tabulkách. Ke každému druhu byl přiřazen řád, čeleď a ochránářský status dle zákona 114/1992 sb., Českého červeného seznamu bezobratlých (ČS) (Hejda a kol. 2017) a příloh NATURA 2000. Nomenklatura je sjednocena dle seznamu druhů taxonomických skupin (NDOP 2025).

3. Výsledky

Výsledky rešerše

Dle rešerše dostupných zdrojů bylo nalezeno celkem 10 druhů uvedených na ČS, 11 druhů kategorizovaných jako zvláště chráněné (ZCHD) a 2 druhy uvedené v přílohách NATURA 2000. Část dat pochází přímo ze studovaného území (v tabulce zvýrazněno tučným fontem), nejstarší z nich pochází z roku 2016 a jsou tedy relevantní pro tento průzkum. Jedná se především o nálezy denních motýlů. Ostatní nálezy nejsou konkrétně lokalizovány (mapovací čtverce, PR Vrbenské rybníky atd.). Nicméně, mohou být relevantní vzhledem k charakteru studovaného území a podobnosti biotopů v přírodní rezervaci Vrbenské rybníky.

Tab. 1: Seznam druhů nalezených dle NDOP. Tučně zvýrazněné taxony evidují záznamy, které byly pořízeny s přesnou polohou. O = ohrožený, SO₁ = silně ohrožený (dle 114/1992 Sb.); NT = téměř ohrožený, VU = zranitelný, (dle Červeného seznamu bezohrožených, Hejda a kol. 2017); HD II a HD IV přílohy soustavy NATURA 2000.

Skupina	Druh	Český název	Ochranný status
Homoptera	<i>Metidiocerus elegans</i>	tykadlenka úhledná	NT
Hymenoptera	<i>Bombus sp.</i>		O
Hymenoptera	<i>Bombus terrestris</i>	čmelák zemní	O
Hymenoptera	<i>Formica fusca</i>	mravenec otročí	O
Hymenoptera	<i>Formica rufibarbis</i>		O
Lepidoptera	<i>Achlya flavicornis</i>	můrice jarní	VU
Lepidoptera	<i>Apatura ilia</i>	batolec červený	O
Lepidoptera	<i>Apatura iris</i>	batolec duhový	O
Lepidoptera	<i>Boloria selene</i>	perleťovec dvanáctitečný	NT
Lepidoptera	<i>Lycaena dispar</i>	ohniváček černočerný	SO, HD II, HD IV
Lepidoptera	<i>Melitaea athalia</i>	hnědásek jitrocelový	NT
Lepidoptera	<i>Neptis rivularis</i>	bělopásek tavolníkový	O, NT
Lepidoptera	<i>Ochropacha duplaris</i>	můrice dvojtečná	NT
Lepidoptera	<i>Papilio machaon</i>	otakárek fenyklový	O
Lepidoptera	<i>Phengaris nausithous</i>	modrásek bahenní	SO, HD II, HD IV, NT
Lepidoptera	<i>Phragmatiphila nexa</i>	rákosnice ostřicová	O, VU
Lepidoptera	<i>Polyommatus amandus</i>	modrásek ušlechtilý	NT
Lepidoptera	<i>Satyrion w-album</i>	ostruháček jilmový	NT

Výsledky vlastního terénního průzkumu

Celkem bylo identifikováno 161 druhů hmyzu. 12 druhů je zvláště chráněných. Jedná se převážně o čmeláky (*Bombus* spp.), přičemž biologicky nejhodnotnější jsou čmelák klamavý (*Bombus confusus*) a čmelák proměnlivý (*Bombus humilis*). Dalšími ZCHD jsou mravenec lesní (*Formica rufa*) a batolec duhový (*Apatura iris*). Bylo nalezeno 5 druhů uvedených na ČS.

Faunu hmyzu tvoří herbivorní druhy vázané na vrby a topoly. Jedná se o motýly (např. Tortricidae, Geometridae, Noctuidae) či blanokřídlé (např. *Amauronematus* spp., *Pontania* spp.). Početné jsou také další herbivorní skupiny se zástupci generalistických druhů (např. Heteroptera: Miridae spp., Coreidae spp., Pentatomidae spp.; Hymenoptera: Tenthredinidae spp., Lepidoptera: Nymphalidae spp., Pieridae spp.; Polyneoptera: Acrididae spp., Tettigoniidae spp.). Důležitou složkou jsou hmyzu jsou opylovači (např. Diptera: Syrphidae spp.; Hymenoptera: Apidae spp., Crabronidae spp., Halictidae spp., Megachilidae spp.; Lepidoptera: Lycaenidae spp., Nymphalidae spp., Pieridae spp., Hesperidae spp., Zygaenidae spp.). Složku predátorů zastupují ploštice, např.: klopušky Miridae spp.; nebo vosy Vespidae spp. Početné jsou také skupiny vodního hmyzu: jepice (např. *Baetis fuscatus*, *Ephemerella ignita*), ploštice (*Gerris lacustris*, *Ilyocoris cimicoides*, *Nepa cinerea*, *Notonecta glauca*), či vážky (Aeshnidae, Coenagrionidae, Corduliidae, Libellulidae).

Tab. 2. Celkový seznam nalezených druhů včetně jejich taxonomického zařazení a statusu ochrany. O = ohrožený (dle 114/1992 Sb.); NT = téměř ohrožený, CR = kriticky ohrožený, (dle Červeného seznamu bezobratlých, Hejda a kol. 2017).

Skupina	Čeleď	Druh	Status ohrožení
Diptera	Anisopodidae	<i>Sylvicola</i> sp.	
	Asilidae	<i>Dioctria</i> sp.	
	Bibionidae	<i>Bibionidae</i> spp.	
	Calliphoridae	<i>Calliphoridae</i> spp.	
	Cecidomyiidae	<i>Harmandiola cavernosa</i>	
		<i>Rabdophaga salicis</i>	
	Chironomidae	<i>Chironomidae</i> spp.	
	Muscidae	<i>Muscidae</i> spp.	
	Rhagionidae	<i>Rhagio</i> sp.	
	Syrphidae	<i>Episyrphus balteatus</i>	
		<i>Eristalis tenax</i>	
		<i>Helophilus trivittatus</i>	
		<i>Sphaerophoria scripta</i>	
		<i>Syrphus ribesii</i>	
		<i>Volucella pellucens</i>	
		<i>Xanthogramma</i> sp.	
Ephemeroptera	Tipulidae	<i>Tipulidae</i> spp.	
	Baetidae	<i>Baetis fuscatus</i>	
	Ephemerellidae	<i>Ephemerella ignita</i>	

Heteroptera	Anthocoridae	<i>Anthocoridae spp.</i>	
	Aradidae	<i>Aradidae spp.</i>	
	Coreidae	<i>Coreus marginatus</i>	
	Corixidae	<i>Corixa sp.</i>	
	Gerridae	<i>Gerris lacustris</i>	
	Miridae	<i>Miridae spp.</i>	
	Naucoridae	<i>Ilyocoris cimicoides</i>	
	Nepidae	<i>Nepa cinerea</i>	
	Notonectidae	<i>Notonecta glauca</i>	
	Pentatomidae	<i>Dolycoris baccarum</i>	
		<i>Graphosoma lineatum</i>	
		<i>Palomena prasina</i>	
	Pyrrhocoridae	<i>Pyrrhocoris apterus</i>	
Homoptera	Membracidae	<i>Centrotus cornutus</i>	
		<i>Stictocephala bisonia</i>	
Hymenoptera	Andrenidae	<i>Andrena carantonica</i>	
		<i>Andrena minutula</i>	
	Apidae	<i>Apis mellifera</i>	
		<i>Bombus campestris</i>	O
		<i>Bombus confusus</i>	CR, O
		<i>Bombus hortorum</i>	O
		<i>Bombus humilis</i>	O
		<i>Bombus hypnorum</i>	O
		<i>Bombus lapidarius</i>	O
		<i>Bombus lucorum</i>	O
		<i>Bombus pascuorum</i>	O
		<i>Bombus terrestris</i>	O
		<i>Bombus vestalis</i>	O
		<i>Eucera nigrescens</i>	
		<i>Nomada fulvicornis</i>	
		<i>Nomada moeschleri</i>	
	Colletidae	<i>Hylaeus confusus</i>	
	Crabronidae	<i>Astata boops</i>	
		<i>Cerceris rybiensis</i>	
	Formicidae	<i>Formica rufa</i>	O
	Halictidae	<i>Halictus tumulorum</i>	
		<i>Lasioglossum albipes</i>	
		<i>Lasioglossum morio</i>	
		<i>Lasioglossum pauxillum</i>	
		<i>Sphecodes ephippius</i>	
		<i>Sphecodes miniatus</i>	
		<i>Sphecodes monilicornis</i>	
	Megachilidae	<i>Anthidiellum strigatum</i>	

		<i>Anthidium punctatum</i>	
		<i>Chalicodoma ericetorum</i>	
		<i>Chelostoma campanularum</i>	
		<i>Hoplitis adunca</i>	
		<i>Megachile centuncularis</i>	
		<i>Megachile pacifica</i>	NT
	Melittidae	<i>Macropis fulvipes</i>	
	Pompilidae	<i>Priocnemis parvula</i>	NT
	Sphecidae	<i>Isodontia mexicana</i>	
	Tenthredinidae	<i>Amauronematus distinguendus</i>	
		<i>Amauronematus histrio</i>	
		<i>Amauronematus humeralis</i>	
		<i>Amauronematus krausi</i>	
		<i>Amauronematus longiserra</i>	
		<i>Amauronematus puniceus</i>	
		<i>Amauronematus toeniatus</i>	
		<i>Amauronematus viduatus</i>	
		<i>Amauronematus vittatus</i>	
		<i>Nematus coeruleocarpus</i>	
		<i>Nematus ferrugineus</i>	
		<i>Phyllocolpa plicaglauca</i>	
		<i>Pontania proxima</i>	
		<i>Pontania triandrae</i>	
		<i>Pontania virilis</i>	
	Vespidae	<i>Polistes dominulus</i>	
		<i>Symmorphus crassicornis</i>	
		<i>Vespa crabro</i>	
		<i>Vespula vulgaris</i>	
Lepidoptera	Adelidae	<i>Nemophora degeerella</i>	
	Depressariidae	<i>Agonopterix conterminella</i>	
	Erebidae	<i>Catocala nupta</i>	
		<i>Lymantria dispar</i>	
		<i>Scoliopteryx libatrix</i>	
	Gelechiidae	<i>Anacampsis populella</i>	
	Geometridae	<i>Colotois pennaria</i>	
		<i>Erannis defoliaria</i>	
		<i>Operophtera brumata</i>	
		<i>Phigalia pilosaria</i>	
	Hesperiidae	<i>Thymelicus sylvestris</i>	
	Lycaenidae	<i>Lycaena virgaureae</i>	NT
		<i>Polyommatus amandus</i>	NT
		<i>Polyommatus icarus</i>	
	Noctuidae	<i>Agrochola lota</i>	

		<i>Amphipyra pyramidea</i>	
		<i>Asteroscopus sphinx</i>	
		<i>Autographa gamma</i>	
		<i>Cosmia trapezina</i>	
		<i>Eupsilia transversa</i>	
		<i>Ipimorpha retusa</i>	
		<i>Orthosia cerasi</i>	
		<i>Orthosia cruda</i>	
		<i>Orthosia incerta</i>	
		<i>Sunira circellaris</i>	
	Nymphalidae	<i>Aglais io</i>	
		<i>Aglais urticae</i>	
		<i>Apatura iris</i>	O
		<i>Aphantopus hyperantus</i>	
		<i>Araschnia levana</i>	
		<i>Argynnis paphia</i>	
		<i>Coenonympha pamphilus</i>	
		<i>Issoria lathonia</i>	
		<i>Lasiommata megera</i>	
		<i>Maniola jurtina</i>	
		<i>Melanargia galathea</i>	
		<i>Nymphalis antiopa</i>	
		<i>Polygonia c-album</i>	
		<i>Vanessa atalanta</i>	
		<i>Vanessa cardui</i>	
	Pieridae	<i>Anthocharis cardamines</i>	
		<i>Colias hyale</i>	
		<i>Gonepteryx rhamni</i>	
		<i>Leptidea juvernica</i>	
		<i>Pieris brassicae</i>	
		<i>Pieris napi</i>	
		<i>Pieris rapae</i>	
	Tortricidae	<i>Acleris laterana</i>	
		<i>Archips rosana</i>	
		<i>Hedya salicella</i>	
		<i>Pandemis heparana</i>	
		<i>Ptycholoma lecheana</i>	
	Zygaenidae	<i>Zygaena filipendulae</i>	
Odonata	Aeshnidae	<i>Anax imperator</i>	
	Coenagrionidae	<i>Coenagrion puella</i>	
		<i>Ischnura elegans</i>	
	Corduliidae	<i>Cordulia aenea</i>	
	Libellulidae	<i>Libellula depressa</i>	

		<i>Libellula quadrimaculata</i>	
		<i>Sympetrum sanguineum</i>	
		<i>Sympetrum striolatum</i>	
Polyneoptera	Acrididae	<i>Chorthippus biguttulus</i>	
		<i>Euthystira brachyptera</i>	
		<i>Omocestus viridulus</i>	
		<i>Pseudochorthippus parallelus</i>	
	Ectobiidae	<i>Ectobius sp.</i>	
	Forficulidae	<i>Forficula auricularia</i>	
	Tetrigidae	<i>Tetrix subulata</i>	
	Tettigoniidae	<i>Conocephalus dorsalis</i>	
		<i>Pholidoptera griseoaptera</i>	
		<i>Tettigonia viridissima</i>	

4. Komentáře k nalezeným biologicky hodnotným druhům

Nymphalidae: ***Apatura iris*** (Linnaeus, 1758) (O)

Batolec duhový je rozšířen po celém území ČR. Housenky se vyvíjí na různých druzích vrb (*Salix* spp.). Motýly lze nalézt ve vlhkých údolích, na lesních cestách podél vodních toků, preferují místa, kde se střídá osluněné a stinné prostředí. Zdržují se často v korunách stromů. V krajině se vyskytuje většinou v nízkých populačních hustotách.

Apidae: ***Bombus campestris*** (Panzer, 1801) (O)

Pačmelák ladní se vyskytuje sporadicky, avšak poměrně častě na celém území České republiky. Tento druh parazituje u více druhů čmeláků, především však u *B. pascuorum*. Obývá lesní okraje a polootevřená stanoviště.

Apidae: ***Bombus confusus*** Schenck, 1859 (O, CR)

Čmelák klamavý preferuje otevřené trávníky různého typu s nízkými keři, s pestrou vegetací bylin a s kontinuální pastvou, či jinak narušenou a disturbovanou vegetací. Vyskytuje se hlavně na místech s přítomností souvislejších porostů s vikvovitými rostlinami (*Fabaceae*), na kterých opyluje. Výsledky recentních monitoringů naznačují, že je na změnu v ploše těchto porostů náchylný a může se stěhovat z roku na rok mezi lokalitami. Dospělci se živí nektarem z kvetoucích rostlin. Larvy jsou krmeny pylem a nektarem z různých druhů rostlin (polylektický druh). Jedná se o poměrně obtížně určitelný druh, někdy bývá zaměňován s podobným druhem čmelákem skalním (*Bombus lapidarius*). Je jedním z nejohroženějších čmeláků v Evropě. V ČR byl původně široce rozšířený hlavně na disturbovaných pasených biotopech. Dnes je známo pouze několik lokalit na Jižní Moravě, v Českém Středohoří, v jižních Čechách a v Doupovských horách. S ohledem na obtížnou determinaci se ale předpokládá, že obývá více lokalit. Současně však jeho lokalit výskytu ubývá kvůli absenci nebo změně managementu a zarůstání. Místa nálezů jsou zobrazena v Obr. 2.

Apidae: ***Bombus hortorum*** (Linnaeus, 1761) (O)

Čmelák zahradní je hojný druh preferující živné rostliny s hlubokými květními trubkami (rajčata, hluchavky apod.). Obývá světlejší lesy, lesní okraje s přilehlými loukami s křovinami. Jedná se o významného opylovače jetele. Často v antropocenózách.

Apidae: ***Bombus humilis*** Illiger, 1806 (O)

Čmelák proměnlivý je teplomilný druh, který často uniká pozornosti díky velkému množství barevných forem. Preferuje otevřené stepní nebo luční biotopy. Bývá uváděn jako zranitelný druh.

Apidae: *Bombus hypnorum* (Linnaeus, 1758) (O)

Čmelák rokytový je poměrně běžný druh čmeláka. Obývá celou řadu biotopů včetně lesů, lesních lemů, parky, zahrady. Hnízdí ve starých opuštěných hnízdech, v dutinách, puklinách skal. Dospělci jsou opylovači a přilétají na různé nektaronosné rostliny.

Apidae: *Bombus lapidarius* (Linnaeus, 1758) (O)

Čmelák skalní je v ČR všudypřítomný, polylektický a synantropní druh čmeláka, který preferuje otevřená stanoviště s dostatkem živných rostlin, okraje světlých lesů a kulturní krajinu. Hnízda zakládá v hromadách kamení, skalních puklinách, ale i v ptačích budkách a budovách. Dospělci jsou opylovači nektaronosných rostlin.

Apidae: *Bombus lucorum* (Linnaeus, 1761) (O)

Čmelák hájový je běžný druh čmeláka, který se vyskytuje na různých stinných habitatech. Dospělci jsou opylovači různých nektaronosných rostlin.

Apidae: *Bombus pascuorum* (Scopoli, 1763) (O)

Čmelák polní je euryektní, jeden z nejhojnějších čmeláků, obývá širokou škálu biotopů, antropocenózy. Dospělci jsou opylovači a přilétají na různé nektaronosné rostliny.

Apidae: *Bombus terrestris* (Linnaeus, 1758) (O)

Čmelák zemní je v ČR všudypřítomný, jeden z našich nejhojnějších čmeláků, preferuje otevřená stanoviště, okraje světlých lesů, kulturní krajinu. Dospělci jsou opylovači a přilétají na různé nektaronosné rostliny.

Apidae: *Bombus vestalis* (Geoffroy, 1785) (O)

Pačmelák panenský je druh rozšířený po celé České republice. Parazituje na čmeláku zemním (*B. terrestris*). Obývá teplé oblasti a preferuje otevřené biotopy.

Formicidae: *Formica rufa* Linnaeus, 1758 (O)

Mravenec lesní je v ČR široce rozšířený druh jehličnatých a smíšených lesů, obývá také světlá osluněná stanoviště na lesních okrajích, podél lesních cest, staví charakteristické velké kupy především z jehličí. Je převážně zoofágní. Bylo nalezeno hnízdo v jižní části dubové aleje. Vyskytuje se ale na více místech.

Megachilidae: *Megachile pacifica* Panzer, 1798 (NT)

Čalounice vojtěšková se vyskytuje na několika místech v ČR, především na teplých místech. Je top polylektický druh, navštěvuje květy miříkovitých (Apiaceae), bobovitých (Fabaceae), hvězdicovitých (Asteraceae) a dalších rostlin. Hnízdí v mrtvém dřevě a suchých lodyhách rostlin.

Pompilidae: *Priocnemis parvula* Dahlbom, 1845 (NT)

Nehojný xerotermofilní druh hrabalky vyskytující se především v nižších polohách. Loví různé druhy slíďáků (*Alopecosa* spp., *Pardosa* spp.), běžníků (*Xysticus* spp.), skálovek (*Haplodrassus* spp.) a skákavek (*Evarcha* spp.). Uvádí se, že se jedná o zranitelný druh.

Lycaenidae: ***Lycaena virgaureae*** (Linnaeus, 1758) (NT)

Ohniváček celíkový je hojný druh, který se vyskytuje po celé České republice. Je vázaný na otevřené, vlhké plochy v blízkosti lesních porostů, obývá paseky, lesní louky a křovinaté biotopy. Housenky se vyvíjí na šťovících (*Rumex* spp.). Ve vyšších polohách je stále hojný, ale lokálně ustoupil v nižších polohách, hlavně v regionech s intenzivním hospodařením.

Lycaenidae: ***Polyommatus amandus*** (Schneider, 1792) (NT)

Modrásek ušlechtilý je v současné době rozšířen hlavně v Čechách, na Moravě méně. Housenky se živí na vikvi ptačí (*Vicia cracca*). Motýli vyhledávají květnaté pastviny, louky, paseky a různé lesní lemy.

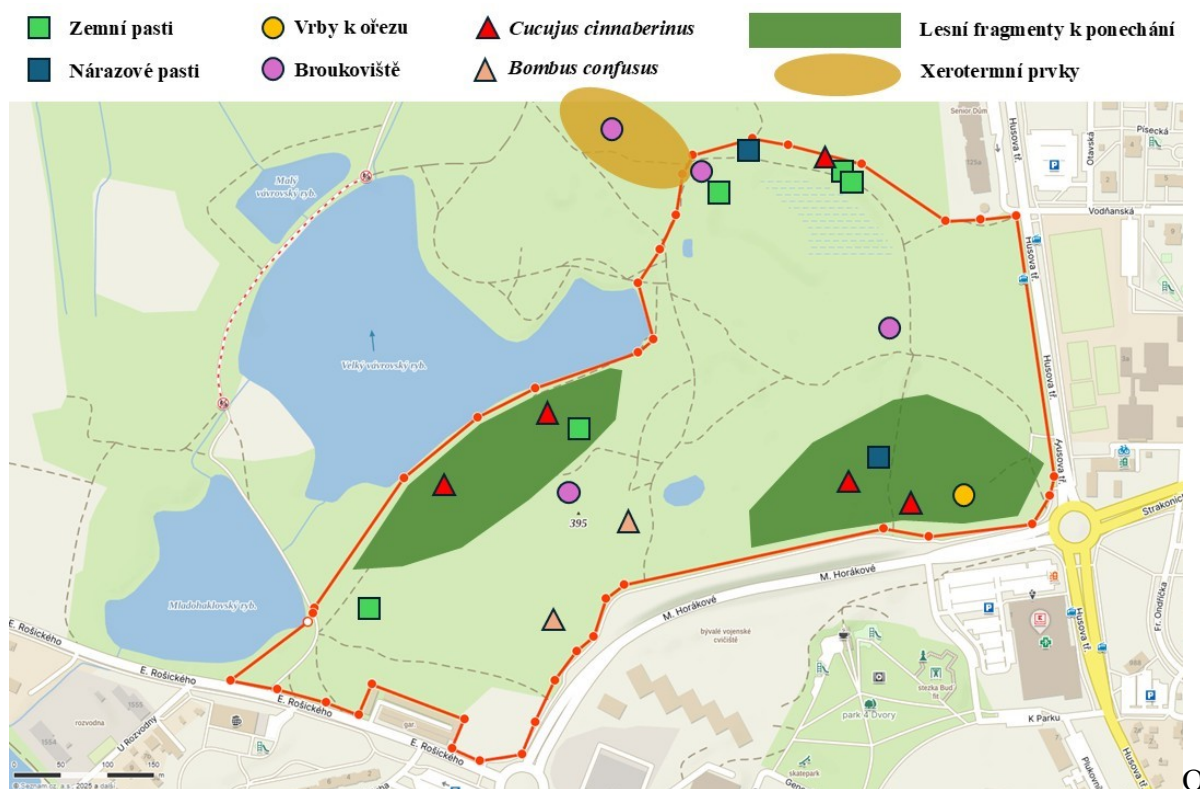
5. Návrh opatření

1) Podpora tůňek

Drobné tůňky jsou na území Vrbenských rybníků klíčovým biotopovým a mikroklimatickým prvkem. V místě řešeného území bylo na vykácené ploše vytvořeno několik drobných tůní pojezdem těžké techniky. V těchto tůních se rychle rozvinula bohatá vegetace (Obr. 3) a začaly se sem šířit různé druhy vodních bezobratlých (vážky, ploštice) včetně ohrožených či vzácných. Výhodou těchto tůní je jejich různorodost ve velikosti a hloubce, což poskytuje podmínky pro širší škálu bezobratlých. Nejzajímavější jsou právě počáteční fáze sukcese těchto biotopů před tím, než se zvýší obsah živin. Je téměř pravidlem, že nově vytvořené tůně za účelem podpory vodních bezobratlých obsadí ryby, zvláště invazní a nepůvodní druhy (např. střevličky, karasové, slunečnice). Děje se tak hlavně lidskou pomocí, zvláště v blízkosti obydlí. Výhodou menších tůní je jejich periodická vysychavost, což efektivně likviduje invazní ryby, ale vodní bezobratlí bývají adaptovaní k přežívání takových podmínek, popřípadě relativně rychle tyto biotopy znovu obsazují. Budoucí péče o řešené území by tak měla počítat s ochranou těchto biotopů a jejich případnou revitalizací (znovuvytváření nových tůní pomocí těžké techniky, popř. obnova původních). K tomuto účelu jsou nejvhodnější místa v okolí řezanové tůně. Vhodná je také instalace informační tabule.

2) Luční biotopy

Luční otevřené biotopy jsou důležitou složkou území. Zásadní je jejich vlhkostní různorodost. Vlhké a mezofilní porosty nacházející se např. v jižní části studovaného území obývají hodnotné druhy motýlů, např. modrásek ušlechtilý (*Polyommatus amandus*) a ohniváček celíkový (*Lycaena virgaureae*). Xerothermnější porosty, které najdeme v severní části řešeného území a které najdeme také severně od hranice studovaného území (Obr. 2) jsou naopak významné pro blanokřídlé, např. čmeláka proměnlivého (*Bombus humilis*), čalounici vojtěškovou (*Megachile pacifica*), či hrabalku (*Priocnemis parvula*). Je žádoucí udržování stávajícího charakteru otevřených biotopů, tedy počítat s průběžným vyřezáváním rozšiřujících se křovin, popřípadě pastvou. Je také vhodné cílit na management na čmeláka klamavého (*Bombus confusus*) zachováním lučních biotopů s výskytem bobovitých (Fabaceae) rostlin. U sušších míst je možné podpořit vznik a udržení míst s holými plochami půdy (řízení vypalování, pojezdy techniky). Zajímavou variantou takové péče by bylo vybudování minibike parku. Takové řešení by navíc zvýšilo různorodost mikroreliefu, což by umožnilo vznik specifických podmínek pro blanokřídlé a epigeické bezobratlé.



Obr. 2: Mapa umísťení lapačů, pastí, a hlavních sběrných míst.



Obr. 3: Drobná tůňka s rychle se rozvíjející se florou. Autor: Petr Kozel, červen 2025.

6. Použitá literatura

CULEK M. a kol. (1996). Biogeografické členění České republiky. – Enigma, Praha.

HEJDA R., FARKAČ J. & CHOBOT K. [eds] (2017): Červený seznam ohrožených druhů České republiky, bezobratlí (Red List of threatened species of the Czech Republic. Invertebrates). – Příroda, Praha, 36: 1–612.

NDOP (2025). Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line elektronická georeferencovaná databáze; portal23.nature.cz]. Verze 2025. Praha. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. [citováno 2025-20-3]. Výskyt a rozšíření druhů živočichů, rostlin a hub na území ČR.

SIXTA 2013: Podklady pro plán péče EVL Vrbenské rybníky - Inventarizační průzkum - páchník. NaturaServis s. r. o.

VOLF M., KOZEL P. (2020) Sběr dat k projektu: Proč je chemická obrana rostlin tak pestrá: role hmyzích herbivorů v diverzifikaci obranných mechanismů vrb.